

# Spis treści

|                    |    |
|--------------------|----|
| Wstęp .....        | 11 |
| Introduction ..... | 15 |

## Część pierwsza

Kazimierz Denek

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| <i>Wartości jako źródło edukacji</i> ..... | 19 |
|--------------------------------------------|----|

|                                                     |    |
|-----------------------------------------------------|----|
| Wstęp .....                                         | 21 |
| I. Istota wartości .....                            | 22 |
| II. Kategorie wartości .....                        | 25 |
| III. Wartości poznawcze .....                       | 28 |
| IV. Wartości uniwersalne .....                      | 29 |
| V. Podstawy klasyfikacji wartości .....             | 29 |
| VI. Techniki klasyfikacji wartości .....            | 31 |
| VII. Porządek wartości .....                        | 33 |
| VIII. Rola wartości w edukacji .....                | 34 |
| IX. Czy mamy do czynienia z kryzysem wartości ..... | 35 |
| Przypisy .....                                      | 36 |
| Problemy — Poszukiwania — Inspiracje .....          | 39 |
| Streszczenie .....                                  | 39 |
| Summary .....                                       | 40 |

# Część druga

Urszula Morszczyńska, Wojciech Morszczyński

|                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Aksjologiczne barwy dziecięcego świata</i> .....                                    | 41  |
| Wstęp: człowiek, pedagogika i wartości .....                                           | 43  |
| I. Doświadczenie i poznawanie wartości .....                                           | 48  |
| 1. Aksjologia a badanie wartości w naukach humanistycznych .....                       | 48  |
| 2. O subiektywizmie potocznym i rzeczywistości wartości .....                          | 51  |
| 3. Pojęcie wartości .....                                                              | 53  |
| 4. Doświadczenie a poznawanie wartości .....                                           | 57  |
| II. Świat wartości i dóbr .....                                                        | 59  |
| 1. Klasy wartości .....                                                                | 59  |
| 2. Wartości dóbr .....                                                                 | 61  |
| 3. Wartości ugruntowane organicznie .....                                              | 64  |
| 4. Wartości duchowe .....                                                              | 65  |
| 5. Hierarchia wartości .....                                                           | 69  |
| III. Dobro i zło w dziecięcym świecie .....                                            | 71  |
| 1. Odcienie dobroci i zła .....                                                        | 71  |
| 2. Kontury dobra i zła w dziecięcym świecie .....                                      | 76  |
| 3. Dobroć dziecka w oczach dzieci .....                                                | 89  |
| IV. Wartości cenione i antywartości odrzucane przez dzieci .....                       | 92  |
| 1. Założenia teoretyczne i metodologiczne badań dziecięcych<br>systemów wartości ..... | 92  |
| 2. Konstrukcja ankiety do badania preferencji<br>aksjologicznych .....                 | 95  |
| 3. Dziecięcy świat wartości a preferencje<br>aksjologiczne dorosłych .....             | 102 |
| V. Oceny, normy i powinności .....                                                     | 110 |
| 1. Oceny .....                                                                         | 110 |
| 2. Ocenianie w szkole .....                                                            | 113 |
| 3. Normy .....                                                                         | 119 |
| 4. Normy moralne a reguły słusznego czynu .....                                        | 122 |
| 5. Normy i powinności w szkole .....                                                   | 125 |
| VI. Słowniczek określeń wartości .....                                                 | 130 |
| Przypisy .....                                                                         | 155 |
| Problemy — Poszukiwania — Inspiracje .....                                             | 160 |
| Streszczenie .....                                                                     | 160 |
| Summary .....                                                                          | 162 |

# Część trzecia

Stanisław Czesław Michałowski

*Życie w rodzinie a budowanie świata wartości* ..... 165

Wstęp ..... 167

I. Rodzina miejscem życia i rozwoju dziecka ..... 170

II. Dziecko najcenniejszą wartością osobową ..... 174

III. Budowanie hierarchii wartości w relacjach rodzinnych ..... 181

IV. Wychowanie „mądrościowe” w rodzinie, czyli o dobrym  
wykorzystaniu wiedzy ..... 189

V. Wartości i komunikacja w rodzinie. Projekty — scenariusze  
— warsztaty ..... 196

Aneks 1 — Odpowiedzi, które zaprzeczają uczuciom ..... 208

Aneks 2 — Jaka jest twoja natychmiastowa reakcja? ..... 208

Aneks 3 — Potwierdzanie uczuć ..... 210

Aneks 4 — Widziane oczami rodziców — część I ..... 211

Aneks 5 — Widziane oczami rodziców — część II ..... 211

Aneks 6 — Widziane oczami dziecka — część I ..... 212

Aneks 7 — Widziane oczami dziecka — część II ..... 213

Przypisy ..... 214

Problemy — Poszukiwania — Inspiracje ..... 217

Streszczenie ..... 218

Summary ..... 219